

E. du Perron Genootschap

EdPG-secr. C. van Schendel, Keizersgracht 802-III, 1017 ED Amsterdam
Tel. 020 622 43 22, Fax. 020 638 48 60, Email info@edpg.nl, www.edpg.nl

Nieuwsbrief September 2004 – Jaargang 11, nummer 2

Najaarsbijeenkomst

Op **zaterdag 20 november 2004** is de najaarsbijeenkomst, wederom in de *Rode zaal* van het Letterkundig Museum (Prins Willem-Alexanderhof 5, Den Haag, tel. 070-333 96 66). Aanvang: 14.00 uur, vanaf 13.30 uur is er koffie. Er worden twee voordrachten gehouden: **Kees Snoek** spreekt over *E. du Perron, Lord Byron en Lermontov*, **Manu van der Aa** belicht *Maurice Roelants en E. du Perron*.

Voorjaarsbijeenkomst 15 mei 2004

Het tienjarig bestaan van het E. du Perron Genootschap is op 15 mei feestelijk gevierd. In het Letterkundig Museum te Den Haag bezon men zich op de toekomst, terwijl oprichtster Margreet van der Wal terugblikte naar het allereerste begin van het genootschap. De bekende Vlaamse literatuurhistoricus Henri-Floris Jaspers hield vervolgens een gedegen feestrede. In huize Bulhof werd ten slotte het glas geheven.

Verslag van de Algemene Ledenvergadering

Aanwezig: 14 leden, 2 belangstellenden

1. Opening / Mededelingen / Ingekomen stukken

Bericht van verhindering is ontvangen van N. Weke-Jansen en A. Bergsma. Dat van G.P. Zeyl is nog onderweg.

Ter inzage liggen: *catalogus antiquariaat Aenigma* waarin: *Diego en Diana*, zes albums met 209 erotische tekeningen van E. du Perron à € 14.500; *Schriftuur*, het blad van het Ida Gerhardt Genootschap; *KB.nl*, het magazine van de Koninklijke Bibliotheek.

2. Jaarverslag 2003 van de voorzitter

Dit blijft - gezien het volle programma – achterwege. In de verschenen *Nieuwsbrieven* zijn de activiteiten te vinden.

3. Financieel jaarverslag 2003 en Begroting 2004

De penningmeester licht toe en schetst een vrij somber financieel vooruitzicht. Op de vraag of deze situatie zich bij andere literaire genootschappen ook voordoet is geen algemeen antwoord te geven, zij verschillen onderling te zeer. De penningmeester wordt gedechargeerd voor 2003, de begroting voor 2004 wordt aanvaard.

4. Bestuurssamenstelling

Reinder Storm en Frans Bulhof zijn niet herkiesbaar. Wim Hartman (penningmeester), Corinna van Schendel (secretaris) en Manu van der Aa (sommelier) worden herbenoemd. Kees Snoek ook, per 2 november 2004 als voorzitter. Tot dat moment is F. Bulhof bereid ad interim voor te zitten. Kees Rasenberg wordt tot nieuw lid benoemd.

5. Wat verder ter tafel komt / Rondvraag / Sluiting

- Enquête:

R. van de Velde laat weten dat publicaties van en over Du Perron voor hem het belangrijkste zijn, excursies minder. Opgaan in een interbellum-club of Forum-club is een optie (hij zou lid worden), als publicaties daardoor gestimuleerd worden. Opheffing van EDPG: alleen als de middelen ontbreken. Bijdrage: hoogstens redactiewerk voor Cahiers in de toekomst. Ledenwerving: in interbellum-context. Voorstellen: tv-documentaire over EdP (en Ter Braak, Marsman e.d.); fonds oprichten voor publicatie van onuitgegeven werk; idem voor wetenschappelijk bestudering van interbellumperiode (subsidie proefschriften, publicatie van scripties); starten reeks publicaties over EdP of interbellum-periode. *R. Storm*: ziet geen toekomst voor EDPG, opheffen is onvermijdelijk, opgaan in groter geheel kan (maar heeft niet zijn belangstelling), een particulier vriendenclubje – gezellig en interessant - heeft geen genootschapstructuur nodig.

L. Uding: opgaan in een groter geheel is de beste oplossing, interbellum-cultuur-club is een uitstekende optie.

M. van der Wal: Excursie naar Meester Cornelis: ja (eerst sparen). Opgaan in interbellum-cultuur-club: 60% positief, in Multatuligenootschap: 70%, in Vestdijk-kring: nee. Opheffing = bespottelijk idee, snel begraven! Wil bijdragen aan Cahiers. Er is vanaf het begin te weinig aan PR gedaan.

H. Beynon: benader het Genootschap voor Indische Letteren!

De voorzitter stelt: als je het EDPG opheft, komt het nooit meer terug, beter is door te gaan en zo nodig inkrimpand ten onder gaan. Op bijeenkomsten komt alleen de harde kern. Het publiceren van de Cahiers is de belangrijkste activiteit, die moet doorgaan, evt. gaan we als Vrienden van de Cahiers verder. Het bestuur zal zich bezinnen en er in een volgende Nieuwsbrief op terugkomen.

- PR: Er is inmiddels een folder. Cahiers worden met index en persberichten naar kranten en bladen gestuurd. Ook de website bestaat. De presentatie op de BOB-beurs (Bond van handelaren in Oude Boeken) op 3 en 4 april in de Pieterskerk te Leiden was gezellig, maar leverde geen nieuwe leden op. In *De Parelduiker* mag gratis ¼ advertentie geplaatst worden, bij *Literatuur* en *ZL* wordt geïnformeerd naar bijsluiten van de folder. Het tijdschrift *Indische Letteren* zal benaderd worden. Contacten met het Indisch Huis leveren geen nieuwe leden op.

- Cahiers: Cahier 20 is er – over Cocteau en Parijsche brieven - en kan worden meegenomen.

- In november wordt de biografie van Du Perron door Kees Snoek verwacht, het EDPG zal er passend aandacht aan besteden.

Met een woord van dank en een fles Franse wijn neemt de voorzitter afscheid van bestuurslid Reinder Storm en sluit dit deel van de vergadering.

Tien jaar EDPG *Margreet van der Wal*, die in 1993 het initiatief nam dat tot de oprichting van het E. du Perron Genootschap leidde, vertelt hoe dit verliep. (Zie haar bijdrage hieronder.)

Feestrede door Henri-Floris Jaspers Nog een lid en een belangstellende treden binnen voor de feestrede door literatuurhistoricus Jaspers over 'Le Bateau Ivre: het literaire debat tussen Du Perron en Van Ostaijen'. De aanvankelijk grote waardering van Du Perron en Van Ostaijen voor elkaars werk verkilde geheel, toen Du Perron in een literaire enquête voor het tijdschrift 'Avontuur' Van Ostaijen als dichter en criticus passeerde en in de daarop volgende contacten duidelijk maakte dat Van Ostaijens dichtwerk geen betekenis voor hem had. Van Ostaijen ging mee met Dada en Cocteau, die van grote invloed waren op het in België opbloeiende surrealisme, Du Perron haakte af. De voordrachtskunstenaar Kris Kenis draagt Van Ostaijens fascinerende gedicht 'Alpenjagerslied' voor, hij tovert ons het beeld van van twee heren, een klimmende en een dalende, ieder met zijn hoge hoed, in opwaartse en neergaande beweging. Men zou er Van Ostaijen en Du Perron in kunnen zien, elk aan een kant van het poëtisch spectrum...

Glas heffen Het gezelschap verplaatst zich vervolgens naar huize Bulhof in bos- en parkrijk Den Haag/Scheveningen. Elegante hapjes staan voor ons klaar, onze sommelier heeft voor passende dranken gezorgd, glazen met bubbels worden geheven, een dronk op Du Perron en het tienjarig genootschap uitgebracht. We zitten in de tuin onder bloeiende bomen, de vogels kwinkeleren, we kijken voldaan terug op tien jaar activiteiten van het genootschap. En we kijken vooruit, naar de herfst en naar het verschijnen van de Du Perron-biografie van Kees Snoek!

Mededelingen

- We ontvingen het droevige bericht dat ons lid Hans van Straten (80) is overleden. Hij was biograaf van H.N. Werkman, Multatuli en W.F. Hermans en schreef o.a. *De omgevallen boekenkast* (1987). Ook schreef hij - in de *Vlagtwedder Grensbode* 1990 en 1991 - over Du Perrons 'Arabische neef' en de drie dochters van DP's moeder.
- Niet dit najaar maar *begin maart 2005* tijdens de Boekenweek verschijnt de biografie van E. du Perron door Kees Snoek. Uitgever Nijgh & Van Ditmar en de Stichting Perspektief Dordrecht organiseren een presentatie in Dordrecht. Een belangrijk moment voor het EDPG!
- Op 13 september heeft interim-voorzitter Frans Bulhof het voorzitterschap overgedragen aan Kees Snoek.
- Het bestuur onderzoekt of er bij anderen belangstelling bestaat voor een *Interbellum cultuur club* (literatuur, beeldende kunst, film) of een *Forum club*.
- Op 9 en 10 oktober wordt in de Pieterskerk in Leiden weer de BOB-beurs gehouden, onduidelijk is nog of literaire genootschappen zoals het EDPG zich daar zullen presenteren.

Herinneringen aan de beginperiode van het EDPG

korte voordracht door **Margreet van der Wal** tijdens de viering van het tienjarig bestaan van het E. du Perron Genootschap op 15 mei 2004

'Belangstellenden gezocht voor een op te richten E. du Perron Genootschap'. Zo luidde de – gratis – advertentie in de *NRC* in het najaar van 1993. De *NRC* had iets te vieren en stelde haar abonnees in staat om kosteloos een zgn. 'Treffer' te plaatsen, en dat gaf mij het beslissende zetje om uit te voeren wat ik al decennia in mijn hoofd had.

Ik had geen notie wat er aan respons zou kunnen komen en hield rekening met 0, of misschien 10 of zelfs 20 aanmeldingen. Maar nog dezelfde middag dat de krant verscheen belde als eerste Wim Hartman op, die zich zeer enthousiast betoonde. Daarna bleef de telefoon gaan. De derde dag telde ik 14, de vijfde dag 35 aanmeldingen.

De meeste opbellers betoonden zich aangenaam verrast over mijn initiatief, en er ontstonden boeiende uitwisselingen over wat DP voor ons betekende, waarbij het telefoongesprek met Radboud van Steenhardt Carré, dat ruim een uur duurde, de kroon spande en mij het gevoel gaf t.a.v. Du Perron een echte zielsverwant te hebben gevonden.

De meeste aanmelders vroegen mij wel *chapter and verse* te noemen betreffende mijn bedoeling en verwachtingen t.a.v. zo'n club; daar had ik niet op gerekend, want het leek me zo evident dat DP-liefhebbers elkaar onophoudelijk van alles te vertellen en te vragen zouden hebben. Haastig zette ik dus het een en ander op papier, om bij volgende vragen iets zinnigs te kunnen antwoorden. Om de verantwoordelijkheid die ik tegenover de onzichtbare schare aanmelders begon te voelen wat te spreiden, vroeg ik twee mensen die zich bij dat eerste telefoongesprek bijzonder betrokken hadden betoond, voor een eerste overleg bij mij te komen, te weten Radboud van Steenhardt Carré en Kiki Hannema. Het contact dat daaruit voortvloeide betekende een grote steun bij de voorbereiding van de eerste kennismakingsbijeenkomst. Deze werd op 12 februari 1994 in mijn toenmalige woonplaats Bilthoven gehouden. Er kwamen daarbij 21 mensen opdagen.

Ik hield een inleidende voordracht over wat DP voor mij betekende en de daarmee corresponderende weerklank die hij bij tal van grote namen in de literaire wereld had opgeroepen en nog opriep, getuige de talrijke monografieën en herinneringen die er na zijn dood bleven verschijnen. In het daarop volgende kringgesprek traden als vanzelf enkele mensen naar voren die kennelijk op hun plaats zouden zijn in het te vormen bestuur; dit waren Paul Voorhoeve en Wim Hartman. Nog diezelfde middag kreeg ik hun toezegging daarvoor.

Reeds op die eerste bijeenkomst werden vanuit een bepaald groepje mensen, werkzaam c.q. geschoold op het literaire vlak die op een meer beroepsmatige wijze met DP bezig waren geweest, kritische geluiden vernomen. Deze werden in de daarop volgende periode steeds sterker, en even leek het erop dat er direct al een soort schisma bezig was te ontstaan tussen de naïeve, als het ware instinctieve bewonderaars van DP en degenen die zich meer wetenschappelijk-literair (lees: op een hoger plan) in DP hadden verdiept en die zich verhulde of openlijk afvroegen wat zo maar een mens uit Bilthoven wel niet dacht en zich verbeeldde, om eens even een E. du Perron Genootschap op te richten. De impliciete strekking van al die opgetrokken wenkbrauwen en zure opmerkingen was dat een dergelijk initiatief aan de echte kenners voorbehouden had dienen te zijn. Alleen – niemand had het gedaan...

Men brak zich oprecht het hoofd over wat mij in DP toch zo kon aantrekken en boeien... Zo was er een vooraanstaand lid, dat de aantrekkingskracht van DP voor mij meende te kunnen verklaren uit puur vrouwelijke emotionaliteit tegenover de man DP. Gelukkig kon ik er inwendig erg om lachen dat ik blijkbaar (als vrouw??) niet in staat werd geacht om DP op *hun* niveau te waarderen. Zo ooit ergens, dan had je hier toch wel een typisch staaltje van mannelijk chauvinisme.

Een ander lid gebruikte de term 'blinde adoratie'. Hierop heb ik destijds het volgende geantwoord: 'Ik zou best een verhandeling kunnen houden over DP's mindere kanten, want daar was hij zeker niet vrij van. Maar het zijn *minor faults*. Als ik een genootschap opricht ter ere van iemand, dan getuig ik van zijn positieve kwaliteiten, die bovendien bij DP, het zij nogmaals gezegd, van zulk een geheel andere *orde* zijn dan zijn negatieve'.

Eén lid van de groep der 'geïnitieerden' nodigde (lees: ontbood) mij zelfs bij zich thuis, om over mijn motieven verantwoording af te leggen. Ik slaagde uiteraard niet voor dat examen en kreeg de indruk dat de teerling van tevoren al geworpen was. Wat ik ook naar voren bracht, mijn motieven bleven suspect. Als ik mij goed herinner, verdeelde hij ons ledenbestand in varkens en mensen (echte mensen). Alleen de laatste soort had uiteraard toegang tot DP's gedachtewereld; de varkens waren vooral hobbyisten met vreemde voorkeuren voor het wroeten in kerkhoven, gebouwen en brieven. Ik stelde hem daarop voor – en in de gelegenheid – om op de volgende vergadering een rekwisitoor te houden met als doel een scheiding der geesten, waarbij graffanaten en huizengluurders eens en vooral zonder pardon naar de hun toekomende rangorde werden verwezen, terwijl hij er zelf een hoogst particulier clubje van ingewijden aan zou overhouden, met wie hij op voet van gelijkheid over de *werkelijke* betekenis van DP van gedachten

zou kunnen wisselen. Indien dat zou mislukken, gezien de eenzame hoogte waarop hij zich bevond, dan nóg zou hem de mogelijkheid resten zich voornam van het hele gezelschap af te wenden. Het rekwisitoor is nooit gehouden; wel heeft dit lid zich ten slotte – al of niet voornam, dat is mij ontgaan – afgewend.

Weer een ander lid klaagde dat hij bij de oprichtingsvergadering in Bergen nog vóór de aanvang rechtsomkeert had moeten maken, omdat hij alleen maar 'keurig geklede mensen' zag, terwijl de dames zelfs 'in het lang' waren! (sic) In mijn antwoord gooide ik er haastig de knalgele pull-over van X en het futuristisch gevlamde buis van Y tegenaan, maar het mocht niet baten. 'Kil en bekakt' was het eindoordeel van de man die niet binnen kwam.

Aan een lid dat eveneens in Bergen kopschuw was geworden schreef ik: 'Is het werkelijk omdat het programma in Bergen een wandeling bevatte langs de plekken waar DP achtereenvolgens verbleef? Ik kan mij dat nauwelijks voorstellen. Dat wij als Genootschap (nog) vrij naïef zijn, daar zit iets in.

Ongetwijfeld kan dat irritant werken op degenen die zich al zoveel langer en zoveel professioneler in DP verdiepen. Aan de andere kant is naïviteit vaak een kenmerk van (onpraktische) liefhebbers: *amateurs* in de letterlijke betekenis. Het was trouwens ook een opvallende eigenschap van DP zelf. En: wij kunnen het toch werkelijk ook niet helpen dat er niet allang een DP Genootschap bestond van mensen 'op een hoger DP plan', mensen zoals u? (ik zeg dit zonder ironie)'.
Al met al was het een onverwacht glibberig en doornig pad, waarop wij in het begin moesten lopen.

Telkens werd er op tenen getrapt of moesten wij ons verdedigen en waarmaken. Ook binnen het bestuur stormde het nogal eens, o.a. door mijn 'over'-gevoeligheid voor goede taal en stijl. Dat ik hier een extra antenne voor had werd niet als een pré, maar als een nadeel gezien... Ik heb dat nooit begrepen. Immers, een literair genootschap dat zich wil bewijzen als serieuze onderneming zal allereerst een vlekkeloos taalgebruik dienen te hanteren.

Ik wil deze korte reminiscentie besluiten met het volgende. Onder de 'afkeurenswaardige' preoccupaties van de 'gewone' DP adepten zijn door de 'ingewijden' soms ook de *Brieven* van DP genoemd. Die brieven zijn voor mij (maar ook voor ingewijden als Marsman, Vestdijk, Pierre Dubois en Kees Snoek: ik bevind mij in goed gezelschap!) het belangrijkste van DP's werk. *Deze* getuigen namelijk van de 'Vent' DP en van zijn levenshouding, die voor mij – en anderen – exemplarisch is. In 'Gestalten tegenover mij' eindigt Vestdijks karakteristiek van DP aldus: 'Hij heeft mij altijd aangemoedigd; hij was hulpvaardig tot in het opofferende; hij deed soms onjuiste, maar nooit verkeerde dingen. Ik beschouw hem als superieur aan iedereen die ik gekend heb'.

En nu ik toch op deze dag even aan het woord mag zijn, laat ik hier op volgen de laatste zin uit mijn volgens sommigen te hooggestemde inleiding op 12 februari 1994: 'Hij was een wezen waarvan men de zuiverheid telkens weer tot vergelijkingspunt kan nemen'.

Recente publicaties

- *Cahiers voor een Lezer* nr 20 (36 p.) is in mei aan alle leden gezonden. Het is gewijd aan Franse onderwerpen. In 'Cocteau en Du Perron' analyseert Theo Festen de bijzondere plaats die het werk van Jean Cocteau (1889-1963) in het werk van E. du Perron inneemt. Kees Snoek publiceert een 'Lijst van brieven in *Het Vaderland* 'van onzen correspondent' in Parijs december 1932 - oktober 1936'.

Varia

- Op 24 september neemt Bert Paasman om 14.00 uur in de aula van de Universiteit van Amsterdam afscheid als hoogleraar (post)koloniale cultuur en literatuur namens Het Indisch Huis.
- Op 16 oktober wordt de permanente tentoonstelling 'Twee eeuwen Vlaamse literatuur' geopend in het AMVC-Letterenhuis te Antwerpen.
- De culturele vereniging NINES, het Indisch Wetenschappelijk Instituut en de Stichting Het Indisch Huis gaan fuseren tot Stichting Het Indisch Huis, dat een ander adres dan Javastraat 2b, Den Haag zal zoeken.
- De redactie van het nog te verschijnen deel 10 van *Brieven* van E. du Perron bestaat thans uit: Manu van der Aa, Kees Snoek, Ronald Spoor en Reinder Storm. Ruim 300 brieven, waaronder veel Franse, zijn boven water gekomen.
- Op www.dbnl.org is naast informatie over de auteur E. du Perron nu ook *Forum* met integrale tekst te vinden.
- In de brochure '11 Prewar Classics from Holland and Flanders' geeft het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds o.a. aandacht aan de vertalingen van E. du Perron, Land van Herkomst
- Een licht beschadigd exemplaar van het Schrijversprentenboek 13 *E. du Perron* is voor € 4,50 bij de penningmeester te verkrijgen: whartman@few.eur.nl.